

Tjärdalar och fyndplats i Rosenhill Källbrink och Glömsta Rosenhill

Rapport 2015:105
Arkeologisk utredning, etapp 2

Stockholms län, Södermanland, Huddinge kommun, Huddinge socken,
Rosenhill 1:13, 1:14, 1:15, 1:16, 1:17, 1:18 1:19, 1:20, 1:21, 1:24, 1:26, 1:27,
1:28, 1:29, 1:30, 1:31, 1:32, 1:34, 1:35, 1:36, 1:40, 1:41, 1:42, 1:44, 1:46,
1:47, 1:48, 1:49, 1:50, 1:51, 1:52, 1:53, 1:55, 1:56, 1:60, 1:61, 1:63, 1:64,
1:65, 1:66, 1:67, 1:68, 1:69, 1:70, 1:82 och Källbrink 1:34, 1:35, 1:165 i
enskild ägo, kommunägda Fullersta gård 1:170, Rosenhill 1:12, 1:2, 1:22,
1:25, 1:3, 1:33, 1:37, del av 1:39, 1:43, 1:45, 1:54, 1:57, 1:58, 1:59, 1:62, 1:71
och 1:80, Källbrink 1:32 och 1:33, samt Glömsta 4:17

Wivianne Bondesson

Rapport 2015:105

Arkeologisk utredning, etapp 2

Tjärdalar och fyndplats i Rosenhill Källbrink och Glömsta Rosenhill

Stockholms län, Södermanland, Huddinge kommun,
Huddinge socken, Rosenhill 1:13, 1:14, 1:15, 1:16, 1:17, 1:18
1:19, 1:20, 1:21, 1:24, 1:26, 1:27, 1:28, 1:29, 1:30, 1:31, 1:32, 1:34,
1:35, 1:36, 1:40, 1:41, 1:42, 1:44, 1:46, 1:47, 1:48, 1:49, 1:50, 1:51,
1:52, 1:53, 1:55, 1:56, 1:60, 1:61, 1:63, 1:64, 1:65, 1:66, 1:67, 1:68,
1:69, 1:70, 1:82 och Källbrink 1:34, 1:35, 1:165 i enskild ägo,
kommunägda Fullersta gård 1:170, Rosenhill 1:12, 1:2, 1:22,
1:25, 1:3, 1:33, 1:37, del av 1:39, 1:43, 1:45, 1:54, 1:57, 1:58, 1:59,
1:62, 1:71 och 1:80, Källbrink 1:32 och 1:33, samt Glömsta 4:17

Dnr 5.1.1-00707-2015 och 5.1.1-00708-2015

Wivianne Bondesson

Arkeologerna

Statens historiska museer

ARKEOLOGERNA

Statens historiska museer

Vi har kontor i:

Hägersten

Linköping

Lund

Möln dal

Stockholm

Uppsala

Telefon till växel:

010-480 80 00

Kontakt:

www.arkeologerna.com

E-post: fornamn.efternamn@arkeologerna.com

info@arkeologerna.com

ARKEOLOGERNA

Statens historiska museer

Rapport 2015:105

Lantmäteriets kartor är godkända från sekretessynpunkt för spridning.

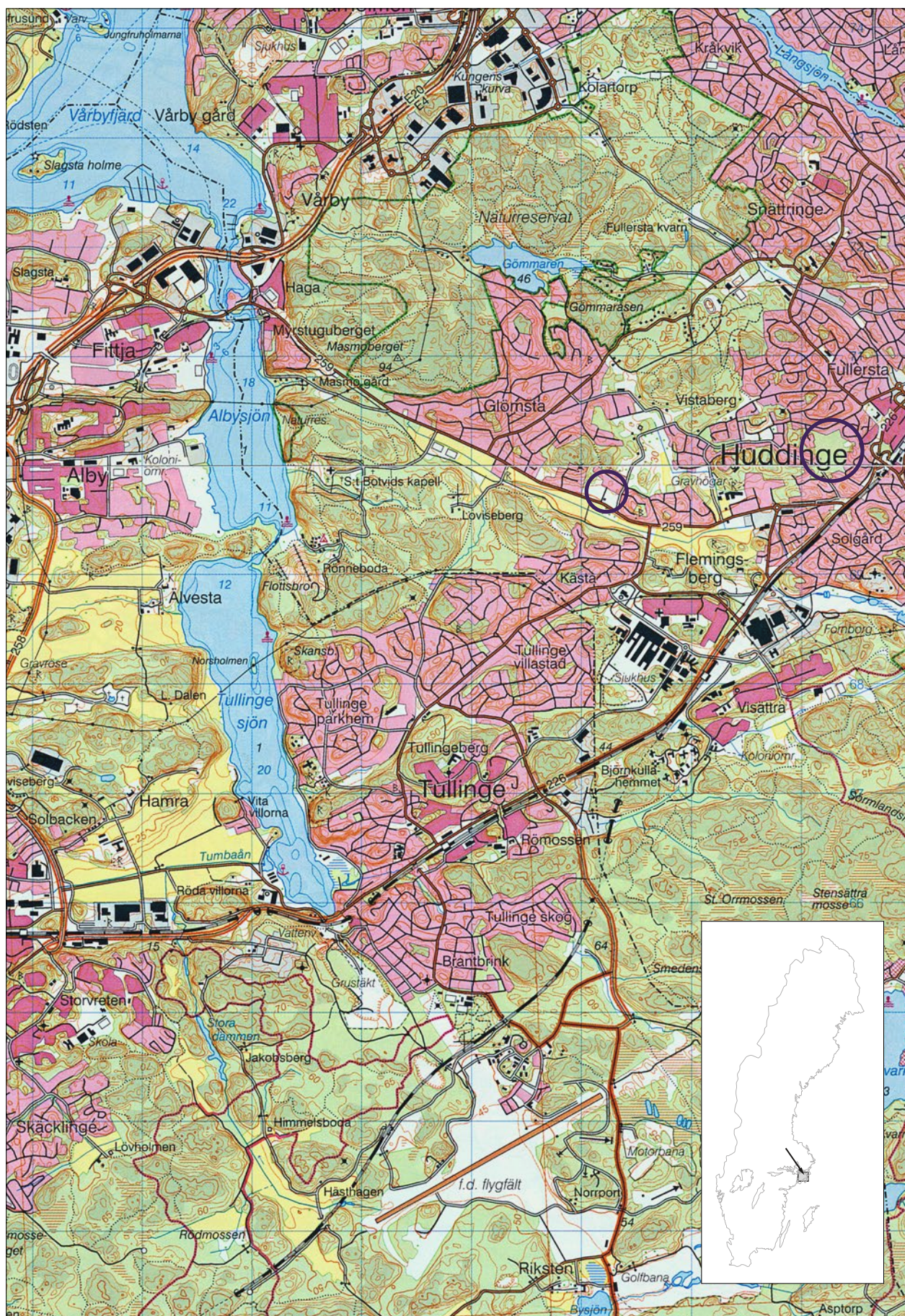
Bildredigering och layout: Åsa Östlund.

Omslag: Den halva enkla skafthålsyxan (F2), objekt 15 (ej i skala). Foto: John Hamilton.

Tryck/utskrift: Arkitektkopia AB, 2015

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Antikvarisk bakgrund	8
Arkeologisk potential inför utredningen	8
Målsättning	11
Metod	11
Resultat	11
Fornlämning	12
Övriga kulturhistoriska lämningar	12
Ej fornlämning	12
Besiktning	13
Referenser	14
Administrativa uppgifter	14
Rosenhill Källbrink	14
Glömsta Rosenhill	14
Figurförteckning	23
Bilagor	15
Bilaga 1. Objekttabell	15
Bilaga 2. Schakttabell	16
Bilaga 3. Fyndtabell	19
Bilaga 4. Beskrivning av tjärdalarna, objekt 9 och 10	19
Av Svante Forenius	
Bilaga 5. Vedartsanalys	21
Av Ulf Strucke	
Bilaga 6. ¹⁴ C-datering	22
Av International Chemical Analysis Inc., Miami	

Figur 1. Läget för utredningsområdena markerade på utdrag ur Terrängkartan 606 Södra Stockholm. Skala 1:50 000

Sammanfattning

Vid utredningens etapp 2, inom två områden i Huddinge, utredningsgrävdes nio objekt, i detta fall boplatsslägen, d.v.s. platser utan synliga lämningar ovan mark men där terrängläget indikerade att det skulle kunna finnas boplatsslämningar under markytan. Inga spår efter boplatser påträffades. Vid utredningens etapp 1 registrerades två tjärdalar som även de har utredningsgrävts vid etapp 2 för att se konstruktion och ta kolprov för datering. Dateringar till medeltid ger dem fornlämningsstatus.

Inledning

Efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län har Arkeologerna, Statens historiska museer (f.d. Arkeologiska uppdragsverksamheten vid Riksantikvarieämbetet) genomfört en arkeologisk utredning, etapp 2, inom fastigheterna Rosenhill 1:13, 1:14, 1:15, 1:16, 1:17, 1:18, 1:19, 1:20, 1:21, 1:24, 1:26, 1:27, 1:28, 1:29, 1:30, 1:31, 1:32, 1:34, 1:35, 1:36, 1:40, 1:41, 1:42, 1:44, 1:46, 1:47, 1:48, 1:49, 1:50, 1:51, 1:52, 1:53, 1:55, 1:56, 1:60, 1:61, 1:63, 1:64, 1:65, 1:66, 1:67, 1:68, 1:69, 1:70, 1:82 och Källbrink 1:34, 1:35, 1:165 i enskild ägo, kommunägda Fullersta gård 1:170, Rosenhill 1:12, 1:2, 1:22, 1:25, 1:3, 1:33, 1:37, del av 1:39, 1:43, 1:45, 1:54, 1:57, 1:58, 1:59, 1:62, 1:71 och 1:80 samt Källbrink 1:32 och 1:33 (fig. 1). Utredningen ska fungera som planeringsunderlag för förnyelse och förtätning av området samt nyexploatering med små- och flerbostadshus.

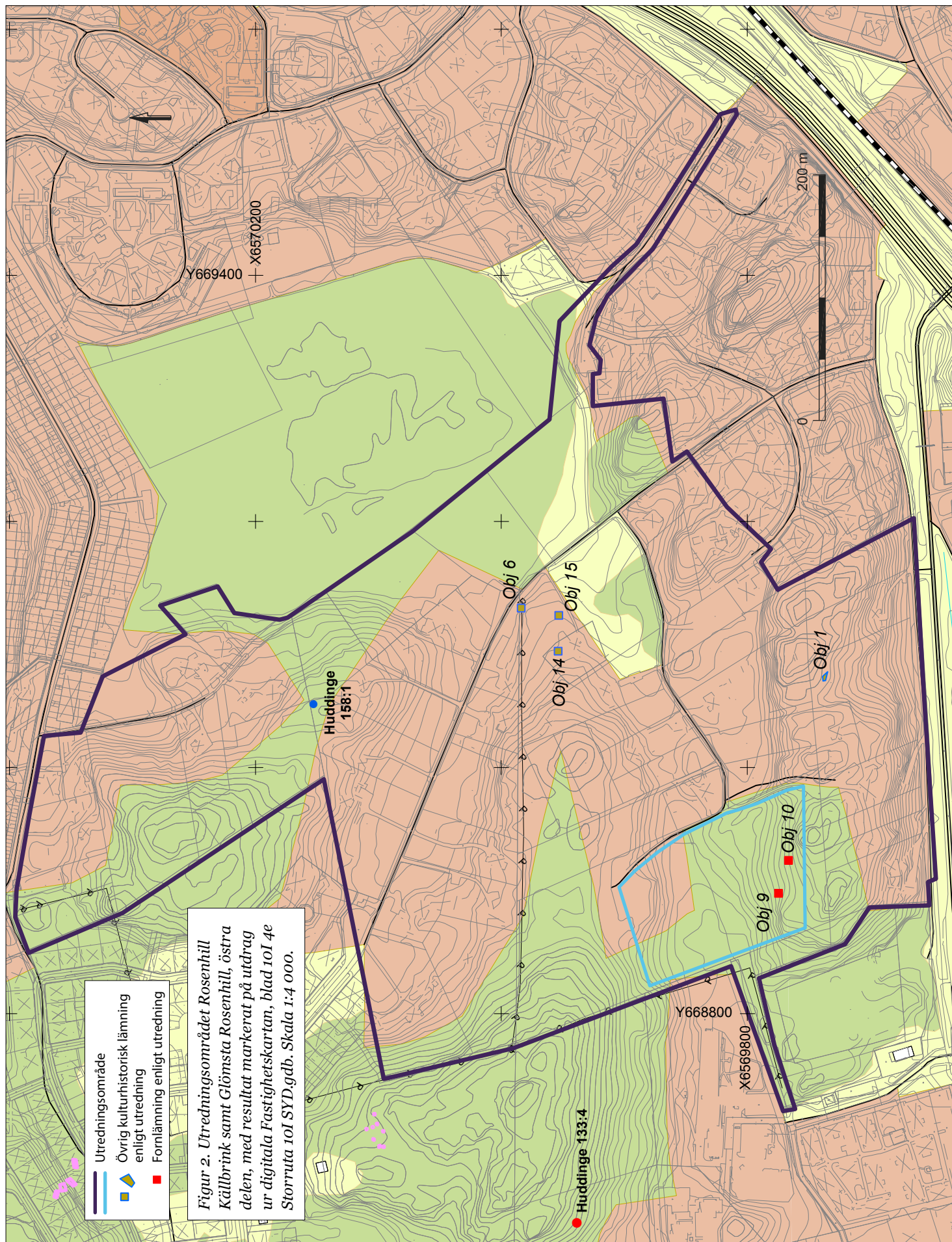
I samband med detta uppdrag utfördes även en arkeologisk utredning inom fastigheterna Glömsta 4:17 och Rosenhill 1:12. Denna utredning ska fungera som planeringsunderlag för byggnation av sporthall och skola. Uppdragsgivare för båda uppdragen var Huddinge kommun.

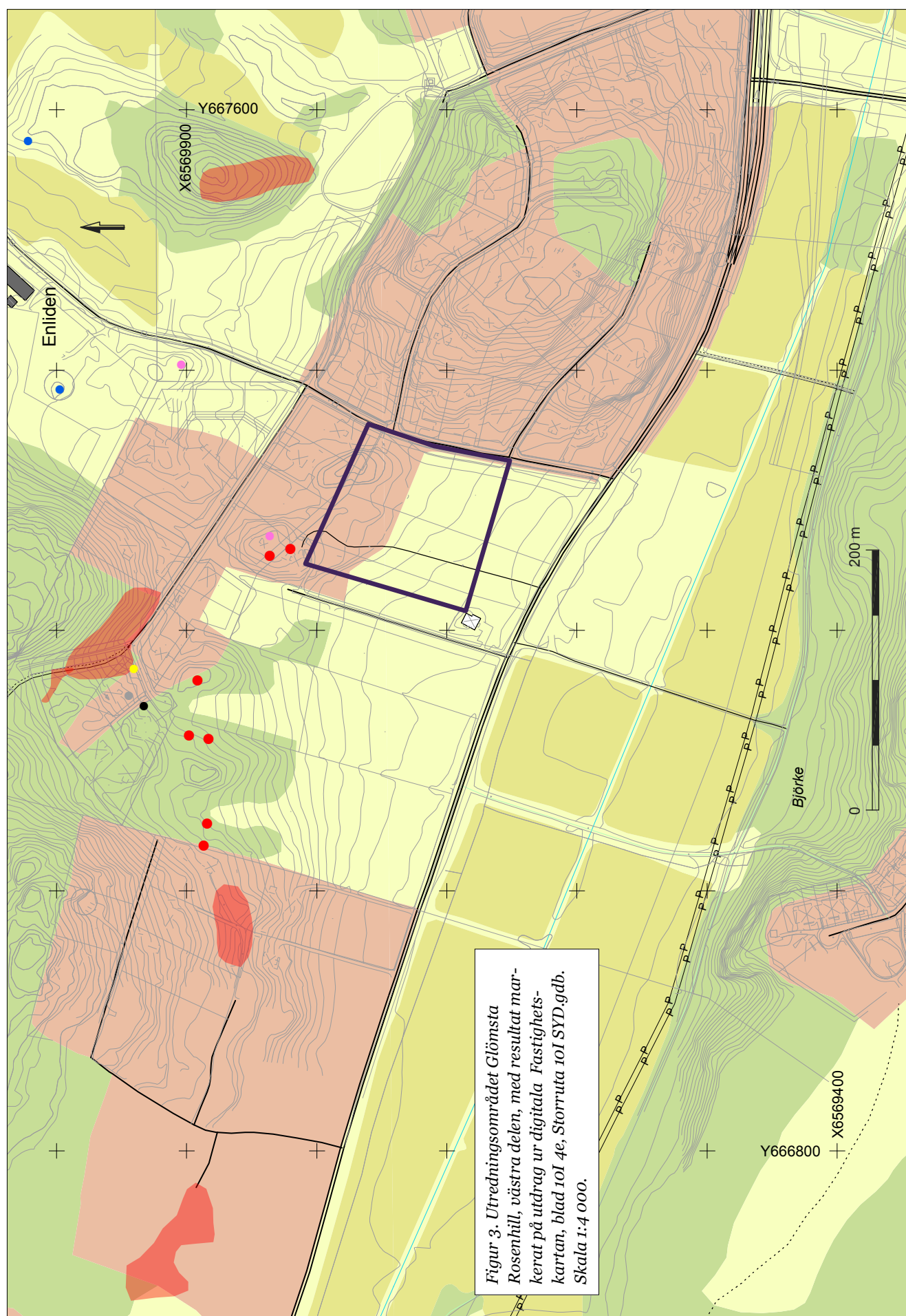
Det förstnämnda utredningsområdet är cirka 24,5 ha, d.v.s. 0,245 km², stort. Topografin utgörs till största delen av en ställvis kuperad södersluttning ner mot åns dalgång (inget namn på ån har kunnat ses i arkivalier eller på historiska kartor). Området är och har varit delvis bebyggt med villor och småhus. Vegetationen består av tomtmark samt mestadels gles blandskog med undervegetation av ris, gräs och mossor. Här och var är kalt berg. Området är beläget mellan 25 och 50 m ö.h.

Det andra utredningsområdet är i sin tur uppdelat i två ytor om sammanlagt cirka 2,6 ha. Topografin utgörs dels av en sydsluttande f.d. åkermark ner mot samma ås dalgång dels av ett småkuperat skogsområde längre österut i samma dalgång. Vegetationen består dels av gräs dels av gles blandskog med undervegetation av ris.

Det västra området är beläget mellan 25 och 35 m ö.h. och det östra mellan 30 och 40 m ö.h.

Den östra delen av det mindre området är på tre sidor omgivet av det större området och då två objekt sträcker sig över gränsen för båda delområdena beslutades i samråd med länsstyrelsen att samredovisa båda uppdragen i föreliggande gemensamma rapport (fig. 2 och 3).

Antikvarisk bakgrund

Utredningsområdena förstagångsinventerades år 1951 och reviderades år 1981. Därefter har flera arkeologiska utredningar och undersökningar företagits i närområdet (Grön 2008, Grön 2004, Evanni 2010).

Inom det större utredningsområdet i öster fanns en sedan tidigare känd övrig kulturhistorisk lämning registrerad i Fornminnesregistret (FMIS) vid Riksantikvarieämbetet (Huddinge 158:1). Den beskrivs som en rund stensättningsliknande lämning och det ingår i utredningsuppdraget att granska och bedöma den på nytt. Det är emellertid en rik bygd med gott om fornlämningar för övrigt i dalgången och dess sluttningar. Cirka 200 m väster om det större området finns flera registrerade gravar och gravfält (Huddinge 133:1–4, 29:1, 30:1, 119:1).

Strax nordväst om det mindre, västra utredningsområdet finns en registrerad grupp om tre gravar (Huddinge 116:1–3), beskriven i FMIS som en hög och två runda, övertorvade stensättningar. Nordöst om utredningsområdet är ett gravfält (Huddinge 28:1) med två högar och två runda stensättningar och NNÖ om området är ett skärvstenslager (Huddinge 163:1) innehållande även bränd lera och tegel.

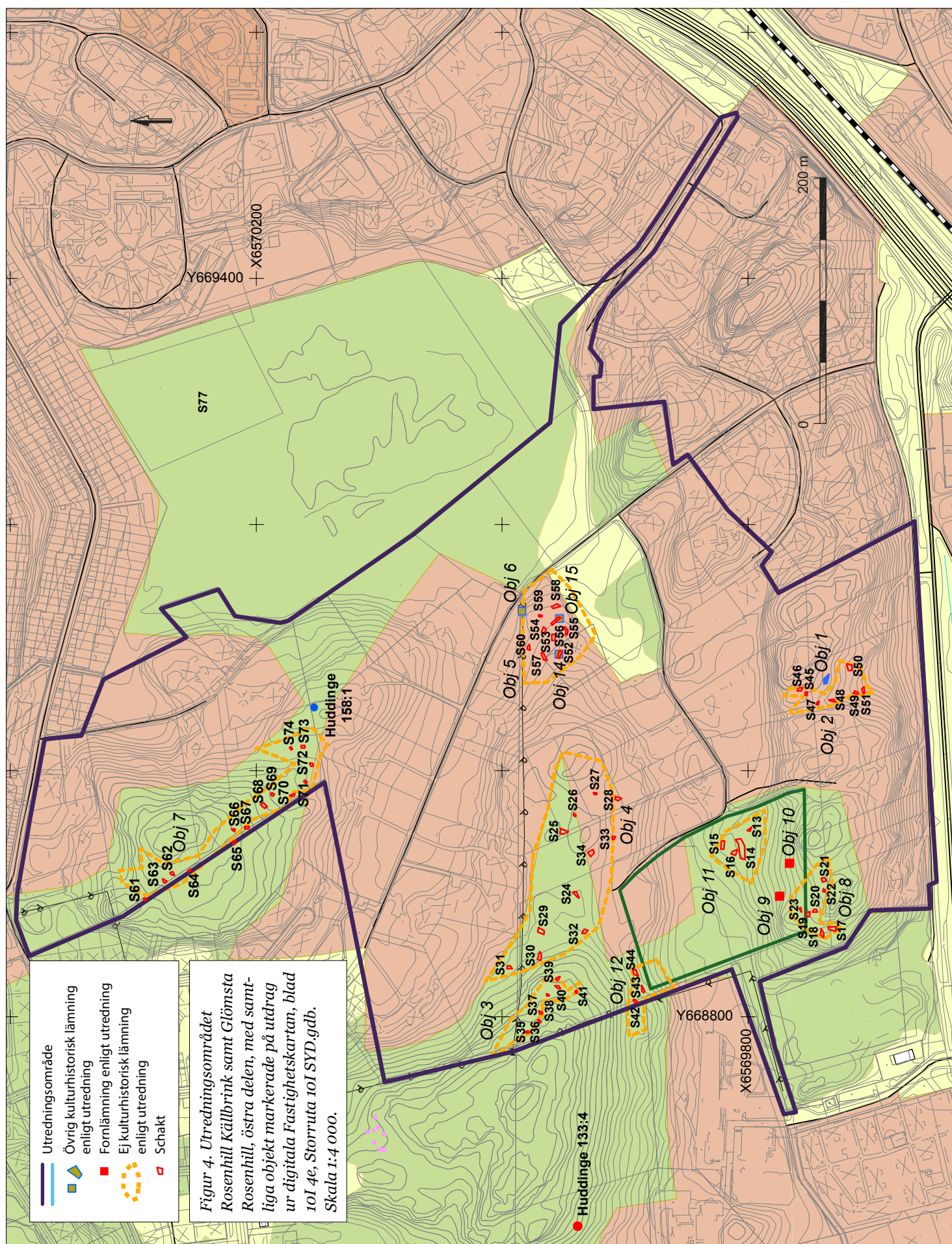
I dalgången söder om utredningsområdet är även här ett flertal fornlämningar bl.a. gravar och gravfält.

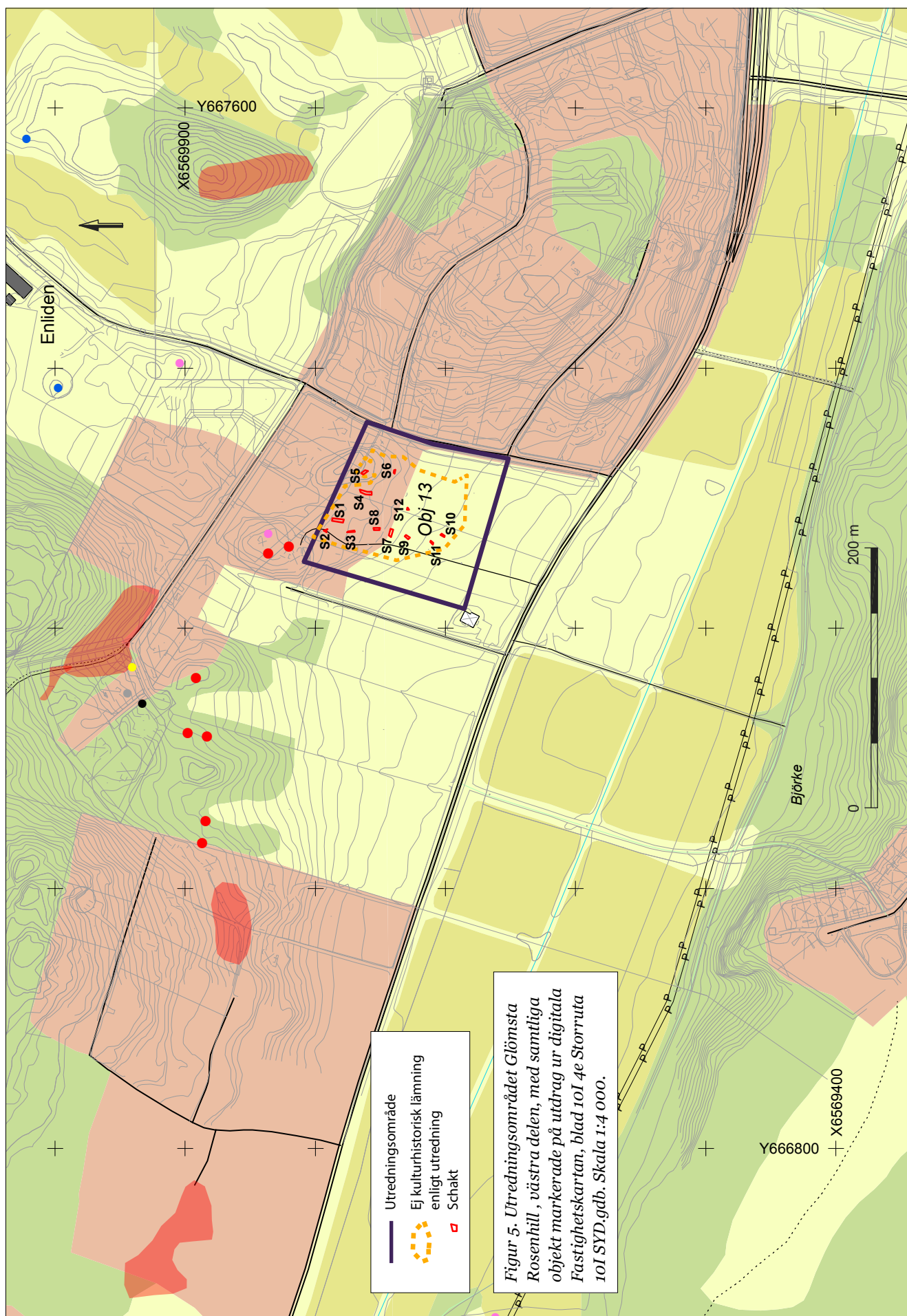
I närområdet är flera fyndplatser registrerade i SHM:s lösfyndsregister, dock finns inget fynd registrerat på de aktuella ägorna eller som kan knytas direkt till utredningsområdet. Registrerat under beteckningarna Glömsta, Fullersta, Vista och Flemingsberg döljer sig fynd som grovt kan kategoriseras som gravfynd från järnåldern, företrädesvis funna för länge sen samt slagen kvarts från stenåldersboplatser funna i modern tid (bl.a. Inv. nr. 4668, 5139, 19988, 23854, 24520, 26862, 27040, 33596, 33597, 33888, 34084, 34598, 34688, 34868).

Vid utredningens första etapp påträffades nio boplatslägen som bedömdes bli föremål för utredningsgrävning för att fastställa status. De var belägna mellan 25 och 50 meter över havet. Vidare påträffades två tjärdalar vars konstruktion och datering skulle utredas för att fastställa status. I övrigt påträffades två tydligt sentida lämningar, en husgrund och ett stenbrott som inte föranledde vidare åtgärder (fig. 4 och 5).

Arkeologisk potential inför utredningen

Utredningsområdets arkeologiska potential inför den andra etappen utgjordes framför allt av möjligheten att fastställa boplatser från de registrerade objekten. Dessa skulle då kunna härröra från befolkning som fanns i området under jägarstenåldern och framåt. För cirka 7000 år sedan stack endast ett par kobbar upp ur havet, omgivna av större öar. Tusen år senare var platsen belägen på en ö i en större vik omgiven av ett tätande landskap med sammanhängande landområden och större öar i ett rikt skärgårdslandskap med goda förutsättningar baserade på marin fångst. För 5000 år sedan låg stora delar av det östra utredningsområdet på en större sammanhängande landmassa, på ett smalt landområde mellan två smala, djupt inträngande vikar som just här vidgar sig till större vattenspeglar.

Figur 5. Utredningsområdet Glömsta Rosenhill, västra delen, med samtliga objekt markerade på utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 101 4e Storruta 101 SYD.gdb. Skala 1:4 000.

Samtidigt var de båda mindre utredningsområdena belägna i syd-, nord- och västsluttningar ner mot en smal djupt inskuren havsvik i ett ganska tätt landskap med såväl mer sammanhängande landområden samt många större och mindre öar i samma rika skärgårdslandskap.

Bortser man från tiden då platserna var strandbundna så ser man att den leriga dalgången söder om områdena erbjuder goda förutsättningar för bete. Fornlämningsbilden med gravar från bronsålder och framåt visar att man manifesterat sig i dalgången redan under denna tid.

Vad gäller tjärdalarna skulle en datering och beskrivning dels kunna ge dem status som fornlämningar och dels kunna ge ökad kunskap om utmarksbruk i området.

Målsättning

Den övergripande målsättningen vid en särskild arkeologisk utredning är att lokalisera och fastställa fornlämningar. Vid inventering av fornlämningar noteras ovan mark synliga lämningar samt gynn-samma lägen för boplatser. Status för eventuella boplatslägen fastställs genom utredningsgrävningar i etapp 2. På ett vidare plan syftar utredningen till att underlätta planprocessen så att man kan undvika, alternativt minimera ingreppen i fornlämningarna. Följande mer specifika målsättningar för det aktuella området kunde urskiljas:

- Identifiera stenåldersboplatser, framför allt från äldre stenåldern, genom utredningsgrävning av de påträffade boplatslägena.
- Datera och fastställa typ och status för de två tjärdalarna.

Metod

- Utredningsgrävning av de nio boplatslägen som påträffades i den första etappen. Samtliga objekt har kunnat undersökas med maskin. En liten grävmaskin med gummilärv har använts. Mellan varje maskintag i schakten har ytskiktet rensats med handredskap.
- Utredningsgrävningen och typbedömningen av de två tjärdalarna har utförts av arkeolog med specialistkompetens för detta. Ett smalt schakt upptogs med handredskap tvärs över groparna och kolprov togs i botten ansamlingen. Ytterligare ett smalt schakt upptogs tvärs över den östra tjärdalens uppsamlingsgrop. Objekten fotograferades.
- De utredningsgrävda objekten har beskrivits kortfattat enligt RAÄ:s praxis och mätts in med DGPS.
- Sammanställning och analys av resultaten presenteras i denna rapport.

Resultat

Vid utredningens första etapp registrerades fyra övriga kulturhistoriska lämningar från sen tid samt nio boplatslägen, d.v.s. platser utan synliga lämningar ovan mark men där terrängläget indikerar att det kan finnas boplatslämningar under markytan. Vidare besiktigades

den tidigare registrerade lämningen Huddinge 158:1. Vid den andra etappen, utredningsgrävningen, utgår de ovan nämnda boplatsslägena och två nya övriga kulturhistoriska lämningar tillkom. Tjärdalarnas typ och status fastställdes till fornlämningar.

Fornlämning

Två nya fornlämningar har konstaterats inom området, två tjärdalar. Dessa (objekten 9 och 10) ligger bara drygt 20 meter från varandra i samma norrsluttning av sandig morän. De är totalt mellan 4–5 meter i diameter med en 2–2,5 meter stor grop. I den ena (obj. 10) syns en avtappningsränna med uppsamlingsgrop, i den andra kan den anas, båda vetter mot norr. Lämningarna är inte särskilt tydliga och var därmed en aning osäkra. Lite kol påträffades vid sondning i groparna, vilket inte förekom i marken utanför, vilket hade betydelse för bedömningen i etapp 1. Då groparna är små får man anta att det handlar om tjärbränning för husbehov. Tjärdalarna har typbestämts av arkeolog/arkeometallurg Svante Forenius, varvid smala schakt upptogs tvärs över de olika groparna. Datering av kolprover visar att de med största sannolikhet är från år 1191–1266 AD (obj. 10) respektive år 1445–1516 AD (obj. 9) vilket ger dem statusen fornlämning. Se bilaga 4, 5 och 6. Gården Vista, på vars mark tjärdalarna ligger idag, omnämns i skrift första gången år 1331 men järnåldersgravar i området antyder att den har äldre anor. Gränsen till gården Fullersta har ändrats vid fler tillfällen vilket kan ha påverkat tjärdalarnas hemvist men även denna gård har funnits länge. Den är omnämnd i skrift år 1369. Ursprungligen låg här fyra gårdar som på 1600-talet slogs samman till ett säteri.

Övriga kulturhistoriska lämningar

De två objekt som klassats som övriga kulturhistoriska lämningar vid den första etappen utgörs av en bebyggelse lämning samt ett stenbrott. De föranledde inga vidare åtgärder.

Vid utredningsgrävningen av objekt 5 i den andra utredningsetappen registrerades ytterligare två övriga kulturhistoriska lämningar, i båda fyndplatser. De påträffades i olika schakt inom objektet, i jord som varit uppodlad.

Objekt 14 utgörs av en koncentration av brända ben inom en cirka 0,5 meter stor yta. De har bedömts av arkeolog/osteolog Louise Evanni som djurben efter ett något större djur i storlek som en gris. Då jorden är en f.d. odlad yta inom en trädgård kan det inte uteslutas att den är ditförd från annan plats.

Objekt 15 utgör fyndplatsen för nackpartiet av en enkel skafthålsyx av bergart, sprucken i två delar. Den är i svart bergart och delvis slipad på alla sidor utom brottytorna (fig. 6). Även den påträffades i ett ploglager på tomtmarken. I övrigt fanns här inga indikationer i undergrunden. Skafthålsyxan kan grovt dateras till senneolitikum/äldre bronsålder. Då en skafthålsyx är lätt för gemene man att identifiera som ett gammalt redskap tillverkat av någon, är det inte ovanligt att de plockats upp för att sedan återfinnas helt utan kronologisk kontext. Fyndomständigheterna här gör att föremålet inte säkert indikerar en boplat, i synnerhet som inga andra säkra indikationer påträffades.

Ej fornlämning

Nio utredningsobjekt, i detta fall förmodade boplatsslägen, registrerades i den första etappen (objekten 2, 3–5, 7–8, 11–13). De hade alla valts ut utifrån sitt läge i terrängen i kombination med höjden över

Figur 6. Den halva enkla skafthålsyxan (F2) fotograferad ur fyra vinklar (ej i skala), objekt 15. Foto: John Hamilton.

havet. Åtta av dem var belägna mellan 30 och 50 meter över dagens havsytta.

Det nionde boplatsläget, beläget i det västligaste delområdet, låg lite lägre, 25 m ö.h., och låg i direkt anslutning till såväl gravar från yngre järnålder som odlingsbar mark.

På inget av lägena påträffades tillräckligt med förhistoriska indikationer för att ge dem annan status än ej fornlämning och de utgår därmed.

Besiktning

Det i FMIS tidigare registrerade objektet Huddinge 158:1, rubricerat som en fornlämningsliknande lämning, närmare bestämt stensättningsliknande, visade sig vid besiktningen under etapp 1 år 2015 vara en sentida lämning, formad av upplagda massor. Den visade sig även denna gång innehålla grusblandad jord vid provstick. Även om läget är fint är det inte en förhistorisk lämning utan tydligt sentida. Sannolikt är den upplagd i samband med tomtplanering.

Referenser

- Evanni, L. 2010. Gravarna i Vistaberg. Arkeologisk förundersökning och undersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2010:11. Stockholm.
- Grön, C. 2004. Vistaberg. Arkeologisk utredning. UV Mitt Rapport 2004:24. Stockholm.
- Grön, C. 2008. Backenområdet. Arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2008:10.
- Jakobsson, M. 1997. Arkeologisk förstudie till Översiktsplan 97. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1997:37. Stockholm.
- Ström, E. 1999. Torp och gårdar i Huddinge. En vandring genom seklerna i Huddinge Hembygdsförenings regi under ledning av Elin Wenndahl. Huddinge.

Administrativa uppgifter

Rosenhill Källbrink

SHMM:s dnr: 5.1.1-00708-2015.
Länsstyrelsens dnr: 43112-4520-2015.
SHMM:s projektnr: A13146.
Intrasisprojekt: SHMM2015:075.
Undersökningstid: 7 – 14 augusti 2015.
Projektgrupp: Projektledare Wivianne Bondesson, arkeologerna Reidar Magnusson och Louise Evanni samt systemförvaltare Anders Biwall.
Underkonsulter: -.
Exploateringsyta: 24,5 ha, 0,245 km².
Undersökt yta: - kvadratmeter/löpmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 10I 4e, Storruta 10I SYD, E 667 133 N 65 69 540.
Koordinatsystem: Sweref 99 TM.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: E 667 133 N 65 69 540.
Höjdsystem: -.
Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: Dokumentationshandlingarna lagras tillsammans med Intrasis-databasen.
Fynd: F1–F2 förvaras hos Arkeologerna, Hägersten, SHMM tills fyndfördelning sker.

Glömsta Rosenhill

SHMM:s dnr: 5.1.100707-2015.
Länsstyrelsens dnr: 43112-3493-2015.
SHMM:s projektnr: A13143.
Intrasisprojekt: SHMM2015:075.
Undersökningstid: 4–6 augusti 2015.
Projektgrupp: Projektledare Wivianne Bondesson, arkeolog/arkeometallurg Svante Forenius och arkeolog Reidar Magnusson samt systemförvaltare Anders Biwall.
Underkonsulter: -
Exploateringsyta: 2,6 ha, 0,026 km².
Undersökt yta: -.

Läge: Fastighetskartan, blad 10I 4e, Storruta 10I SYD,
E 667 133 N 65 69 540.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:

E 667 133 N 65 69 540.

Höjdsystem: -.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: Dokumentations-handlingarna lagras tillsammans med Intrasis-databasen.

Fynd: Inga fynd tillvaratagna.

Bilagor

Bilaga 1. Objekttabell

Objekt nr/ RAÄ nr	Beskrivning	Statusförslag	Kommentar
1	Husgrund, historisk tid, ca 6,5×5,5 m stor, med synlig stenfot, 0,1–0,3 m hög av kallmurade 0,1–0,7 m stora stenar. Bevuxen med flera unga barr och lövträd. Sentida uthus eller sommarstuga. Belägen påstensatt terrass med cementdränering. Brant, terrasserad S-sluttning. Skogsmark, blandskog, f.d. tomt. 35–40 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Markerad som uthus på Ekonomiska kartan från år 1951. Ej till FMIS.
2	Boplatsläge, ca 70×25 m stort (N–S), beläget i smalt pass mellan bergsknallar. Sandigt på krönet, silt/lera i S. Delvis f.d. tomtmark med terrasser, brunn och husgrunder. Tåkt med tipp i S. Bevuxet med flera barr och lövträd. Pass mellan bergsknallar. Skogsmark, blandskog, f.d. tomt. 30–40 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, sju schakt.
3	Boplatsläge, ca 90×15 m stort (NV–SÖ), beläget på avsats i Ö-sluttning av berg. Ställvis hållmark, stenigt och blockigt men med ställvis bättre ytor emellan. Skogsmark med uppvuxna barr och lövträd av blandad ålder samt lite hassel och sly. Invid och Ö om kraftledning. Ö-sluttning av berg. Skogsmark, blandskog. 45–50 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, sju schakt.
4	Boplatsläge, ca 200×65 m stort (Ö–V), beläget på flackt, jämnt krön av berg/moränrygg. Silt/sand. Tämligen plan yta, ställvis lite berg och block. Ställvis många kullfallna träd. F.d. bebyggelse i SV med fyllnadsmassor, grunder och trädgårdsväxtlighet. Längs med och S om kraftledning. Krön av långsträckt berg/moränrygg. Skogsmark, blandskog. 40–45 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, 11 schakt.
5	Boplatsläge, ca 90 ×60 m stort (Ö–V), beläget på änden av långsträckt berg/moränrygg. Tämligen plant och stenfritt. Delvis omörd tomtmark. Övergivet hus, delvis tomtmark. Ände av långsträckt berg/moränrygg. Tomt och skogsmark, blandskog. 30–35 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, nio schakt.
6	Stenbrott. På en ca 10×10 m stor yta är ett brott, med en ca 2–4 m hög lodrät yta. Nedanför och Ö om brottet är upplagd bruten sten och block. Kraftledningsstolpe står i brottet. Bevuxet med sly. Invid och V om väg. Ände av långsträckt berg/moränrygg. Skogsmark, blandskog. 25–30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	
7	Boplatsläge, ca 200×20–30 m stort (NV–SÖ), beläget på avsats i SV-sluttning samt i två flacka pass mellan låga bergsknallar på krönet av berg. Ställvis tomtmark med diverse byggningar, terrasserings och växter. Ställvis sankt. Bevuxet med gles uppvuxen blandskog. Avsats i SV-sluttning av berg. Skogsmark, blandskog. 40–50 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, 14 schakt.
8	Boplatsläge, 70×30 m stort (ÖNÖ–VSV), beläget på avsats i V–N sluttning av berg. Ställvis berg i dagen, sten och block, ställvis jämnare och mer stenfritt. Tomtmark i Ö. Bevuxet med uppvuxen gles blandskog. Fortsätter ev. mot SÖ. Avsatser i V–N sluttning av berg. Skogsmark, blandskog. 35–40 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, sju schakt.
9	Kemisk industri. Tjärdal, totalt ca 4 m i diameter, varav mycket otidlig vall, ca 1 m bred och 0,1 m hög. Grop 2,5 m i diameter och 0,4 m djup. Avtappningsränna mot N, skönbar ca 2 m lång. Kol vid sondning. Bevuxen med 1 lövträd samt lite sly. Sandig N-sluttning. Skogsmark, blandskog. 35–40 m ö.h.	Fornlämning	Utredningsgrävd för hand varvid kol tillvaratogs för datering. Se bilaga 4, 5 och 6.
10	Kemisk industri. Tjärdal, totalt ca 5 m i diameter, varav ställvis vall, ca 2 m i diameter och 0,2 m hög. Grop, 2 m i diameter och 0,3 m djup. Avtappningsränna mot N, 4 m lång, 1 m bred och 0,1 m djup. Uppsamlingsgrop, 1 m i diameter och 0,1 m djup. Kol vid sondning. Bevuxen med lite sly. Sandig N-sluttning. Skogsmark, blandskog. 35–40 m ö.h.	Fornlämning	Utredningsgrävd för hand varvid kol tillvaratogs för datering. Se bilaga 4, 5 och 6.
11	Boplatsläge, ca 55×35 m stort (Ö–V), beläget i flack NV-sluttning ner mot f.d. vik. Silt, dikat, möjligen tidigare odlad. Bevuxet med uppvuxen blandskog. Beläget i V-sluttning. Skogsmark, blandskog. 30 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, fyra schakt.

Objekt nr/ RAÄ nr	Beskrivning	Statusförslag	Kommentar
12	Boplatsläge, ca 65×25 m stort (VNV–ÖSÖ), beläget i SV-sluttning ner mot f.d. vik. Silt. Fortsätter mot V utanför området. Ställvis väl brant. Bevuxet med gles uppvuxen blandskog. Sent bebyggd tomt i Ö, öde med många grunder och terrasserings. Bebyggt enligt Ek karta från år 1951. Invid och V om ödetomt. SÖ-sluttning. Skogsmark, blandskog 30 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, tre schakt.
13	Boplatsläge, ca 120×80 m stort (N–S), beläget i flackt småkuperad S-sluttning ner mot f.d. vik/dalgång. Ställvis bergsknallar. Skogsmark/tomt i N, f.d. åker/upplag i S. Det är mycket oklart vad som är oskadat/schaktat/pålagt. Ställvis skräp, bl.a. ett bilvrak och massor. Invid och V om väg. Småkuperad S-sluttning. Skogsmark, blandskog och f.d. tomt i N delen samt f.d. åkermark i S delen. 25–30 m ö.h.	Ej fornlämning. Utgår	Utredningsgrävd med maskin, 11 schakt.
14	Fyndplats. Centralt i schakt 52 i objekt 5 påträffades en koncentration av brända ben. De låg i tämligen ytligt i ploglagret, på en yta av ca 0,7 m i diameter. Cirka en dryg dl av fragmenterade djurben tillvaratogs. Övergivet hus, delvis tomtmark. Ände av långsträckt berg/moränrygg. Tomt och skogsmark, blandskog. 30–35 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	F1. Påträffad vid utredningsgrävning av objekt 5.
15	Fyndplats. Fynd av nackparti av enkel skafthålsyxa av bergart mot botten av ploglagret av schakt 56 i nom objekt 5. Yxan är sprucket i två fragment. Övergivet hus, delvis tomtmark. Ände av långsträckt berg/moränrygg. Tomt och skogsmark, blandskog. 30–35 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	F2. Påträffad vid utgrävning av objekt 5.
Huddinge 158:1	Ur FMIS: Fornlämningsliknande lämning. Stensättningsliknande lämning, rund, 4–5 m diam och 0,2–0,4 m h(skenbart högre i Ö delen då marken sluttar). Övertorvad. Mittgrop, 1–2 m diam (dragen åt V) och 0,2 m dj. Kraftig gräsvegetation. Visar sig vid provstick innehålla grusblandad jord, möjligen med större sten i nedkanten. Högst osäker, trots ett bra läge i stort. Marken omkring verkar något omrörd. Består huvudsakligen av grusig jord. Sannolikt upplagd i samband med tomtplanering. 13 m 370cg om N hörnet av utbyggnad av hus och 7 m 230cg om tomthörn. Krönparti av bergshöjd med moränavlagringar. Skogsmark. 40 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bedömning kvarstår. Ingen fornlämning. Sentida.

Bilaga 2. Schakttabell

Schaktnr	Objektnr	Beskrivning	Anläggningar och fynd
S1	13	9×1,3–1,7 m stor (N–S), 0,3 m djupt. Torv 0,1 m djupt, sen siltig sand i N delen, i S delen påförda massor. Sen lera. 2 djuptag.	
S2	13	2×1,7 m stort (SSV–NNÖ) 0,15 m djupt. Torv 0,05 m tjockt, sen fyllnadsmassor, 0,15 m tjockt. Därunder lera. Djuptag 0,4 m djupt.	Fynd av tegel, järn.
S3	13	3,5×2 m stort (NNV SSÖ) 0,3 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen lera. Djuptag 0,6 m djupt. Påfört grus i N delen.	
S4	13	10×1,5–2 m stort (N–S) 0,3 m djupt. Torv 0,15 m djupt, sen lera med siltinslag. Djuptag, 0,5 m djupt. Sentida stolphål, 0,3 m i diameter med sot, tegel,	
S5	13	3×1,3–1,7 m stort (VNV–ÖSÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt sen mörk silt med enstaka stenar, 0,2–0,3 m stora. Berg i dagen i NNV.	
S6	13	3×1 m stort (Ö–V) 0,1–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen silt med enstaka småsten.	
S7	13	4,3×2–2,3 m stort (ÖSÖ–VNV) 0,4 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen lera. Djuptag 0,6 m djupt.	Fynd av hästkosöm.
S8	13	4×1,5 m stort (N–S) 0,2–0,4 m djupt. Torv och matjord 0,15 m tjockt, sen siltig lera. Grus samt 2 stenplattor påfört i N delen, rest av trädgårdsanläggning.	
S9	13	3×1 m stort (NÖ–SV) 0,2–0,4 m djupt. Torv/matjord 0,05 m tjockt sen påfört, hårt packat sand/grus, 0,15 m tjockt, sen styv lera. Sentida massor.	
S10	13	1,5×0,8 m stort (NÖ–SV) 0,3 m djupt. Torv/matjord, 0,1 m tjockt, sen fyllnadsmassor av lera och stenar, upp till 0,5 m stora. Ej grävt i botten.	
S11	13	2×0,8 m stort (NÖ–SV) 0,4 m djupt. Torv/matjord 0,05 tjockt, sen hårt packade fyllnadsmassor 0,3 m tjockt av lera, grus och asfalt. Djuptag 0,4 m djupt, bara lera.	
S12	13	1,5×0,8 m stort (SV–NÖ) 0,3 m djupt. Torv/matjord 0,05 m tjockt, sen hårda fyllnadsmassor, 0,25 tjockt av lera/grus samt sent skräp. Djuptag 0,45 m djupt.	
S13	11	4,5×2–2,5 m stort (VNV–ÖSÖ) 0,3 m djupt. Torv/ploglager, 0,3 m tjockt, av lera, sen silt.	Järnfragment. Tegel samt kakelugnskakel i V delen.
S14	11	16×1,7–2,5 m stort (Ö–V) 0,3–0,5 m djupt. Torv/ploglager, 0,4 m tjockt i Ö, 0,3 m tjockt i V. Därunder silt med enstaka sten.	Fynd av järnfragment, tegel, porslin.
S15	11	5×1,8 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,15–0,25 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen silt med enstaka stenar upp till 0,2–0,3 m stora. Lite ytligt kol i V delen.	
S16	11	4×1,7 m stort (N–S) 0,3 m djupt. Torv/ploglager 0,3 m tjockt, sen silt. Enstaka småsten.	Fynd av kakel, tegel.

Schaktnr	Objektnr	Beskrivning	Anläggningar och fynd
S17	8	4,5×1,5–3 m stort (N–S) 0,3 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen siltig/sandig morän med rikligt med 0,03–0,4 m stora stenar. Järnfäste för stolpe i centrala delen.	En kvarts. fynd av recent skräp och leksakspistol.
S18	8	5×2 m stort (Ö–V) 0,2–0,4 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen siltig/sandig morän med rikligt med sten, upp till 0,4 m stora, mest i Ö delen.	
S19	8	6×2 m stort (Ö–V) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, därunder sandig morän med rikligt med 0,03–0,3 m stora stenar.	
S20	8	3,2×2,2 m stort (N–S) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig siltig morän med mycket rikligt med sten, 0,03–0,3 m stora.	
S21	8	3×2,5 m stort (ÖSÖ–VNV) 0,15–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med måttligt med upp till 0,4 m stora stenar	Sex möjligen slagna kvartsar, mycket tveksamma.
S22	8	2,2×1,7 m stort (VNV–ÖSÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med spridda stenar, upp till 0,6 m stora.	
S23	8	2,5×2 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,15–0,25 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, djupare i NÖ delen, sen sandig morän med spridda stenar, upp till 0,3 m stora.	
S24	4	4×1,5 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,05–0,3 m djupt. Torv/mylla 0,05–0,2 m tjockt, sen sandig/siltig morän med upp till 0,6 m stora stenar, vanligen 0,1–0,2 m stora. Berg i dagen i V delen.	
S25	4	2,5×1,8 m stort (NNÖ–SSV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig morän med spridda, upp till 0,3 m stora stenar.	
S26	4	2,8×2 m stort (SV–NÖ) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig morän med måttligt med upp till 0,4 m stora stenar.	
S27	4	3×2 m stort (N–S) 0,05–0,25 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig/sandig morän med ett fåtal stenar upp till 0,3 m stora. Berg i dagen i SÖ.	
S28	4	3×2,2 m stort (NNÖ–SSV) 0,1–0,25 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen silt med enstaka stenar upp till 0,2 m stora.	
S29	4	3×2 m stort (N–S) 0,15 m tjockt. Torv 0,1–0,15 m tjockt, sen humös, siltig morän med rikligt med småsten upptill 0,1 m stora, därunder berghäll.	
S30	4	2,5×1,5 m stort (SSÖ–NNV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten upp till 0,2 m stora.	
S31	4	3×2 m stort (N–S) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med småsten, enstaka 0,4 m stora stenar.	
S32	4	3×2 m stort (Ö–V) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen sandig morän med grus och småsten, någon upp till 0,5 m stor.	
S33	4	2,5×1,7 m stort (VNV–ÖSÖ) 0,15–0,25 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen silt.	
S34	4	2,5×1,5 m stort (NV–SÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig/sandig morän med måttligt med 0,05–0,3 m stora stenar.	
S35	3	3×1,5 m stort (NV–SÖ) 0,3 m djupt. Torv 0,2 m tjockt, sen siltig morän med måttligt med upp till 0,3 m stora stenar. Berg i dagen i S delen.	
S36	3	2,5×1,5 m stort (NÖ–SV) 0,25 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen sandig morän med måttligt med 0,05–0,4 m stora stenar.	
S37	3	2,5×2 m stort (NÖ–SV) 0,25 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten upp till 0,4 m stora, vanligen mellan 0,05–0,2 m stora.	
S38	3	2×1,3 m stort (Ö–V) 0,25 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten upp till 0,3 m stora, mot botten grusigare morän.	
S39	3	2,5×1,5 m stort (NV–SÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med måttligt med upp till 0,5 m stora stenar, vanligen mindre än 0,3 m stora.	
S40	3	2×1,5 m stort (N–S) 0,1–0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med måttligt med upp till 0,1 m stora stenar. Berg i dagen i N delen.	
S41	3	1,5×1 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten, upp till 0,4 m stora.	
S42	12	2,5×1,5–2 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig morän med rikligt med sten upp till 0,2 m stora.	
S43	12	2×1,7 m stort (NNÖ–SSV) 0,1–0,3 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen siltig morän med rikligt med sten upp till 0,2 m stora.	
S44	12	2×1,5 m stort (VSV–ÖNÖ) 0,1–0,2 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen sandig/grusig morän med upp till 0,2 m stora stenar. Större stenar i S delen av schaktet, ca 0,5 m stora.	
S45	2	3×1,7 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen siltig morän med måttligt med upp till 0,2 m stora stenar, enstaka stenar upp till 0,7 m stora.	
S46	2	2,1×1,7 m stort (SSÖ–NNV) 0,2–0,4 m djupt. Torv/mylla 0,15–0,35 m tjockt sen sandig morän med måttligt med upp till 0,3 m stora stenar. Berg i dagen i V delen.	
S47	2	3×2 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen silt med enstaka stenar upp till 0,15 m stora.	

Schaktnr	Objektnr	Beskrivning	Anläggningar och fynd
S48	2	2,5×2 m stort (N–S) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen hård silt med enstaka stenar, upp till 0,2 m stora.	Sentida nedgrävning centralt i schaktet, med bl.a. plast.
S49	2	4×1,5–2,2 m stort (NÖ–SV) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen hård silt med enstaka stenar, upp till 0,2 m stora.	Sent skräp centralt i schaktet.
S50	2	4,5×1,7 m stort (VSV–ÖNÖ) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen hård silt med enstaka stenar upp till 0,3 m stora.	Skräp centralt i schaktet.
S51	2	6×2 m stort (Ö–V) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1–0,2 m tjockt, sen hård silt med enstaka stenar, upp till 0,2 m stora. Dike diagonalt tvärs över schaktet.	
S52	5	5,5×2 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv/ploglager 0,2 m tjockt sen lera med ett fåtal småstenar.	F1. Centralt påträffades en koncentration av brända ben i tämligen yttligt i ploglagret, på en yta av ca 0,7 m i diameter. Ca en dryg dl av fragmenterade djurben.
S53	5	5×1,7 m stort (Ö–V) 0,25 m djupt. Torv/ploglager 0,2 m tjockt, sen hård silt/lera.	Tegel, porslin, järn.
S54	5	6×1,7 m stort (Ö–V) 0,2–0,3 m djupt. Torv/mylla 0,1–0,2 m tjockt, sen siltig morän med måttligt med upp till 0,3 m stora stenar.	
S55	5	6×1,5 m stort (Ö–V) 0,15–0,3 m djupt. Torv/mylla 0,05–0,1 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten upp till 0,7 m stora, vanligen < 0,3 m stora.	
S56	5	9×1,7 m stort (SÖ–NV) 0,2–0,3 m djupt. Torv/ploglager 0,2 m tjockt, sen styv lera.	F2. Fynd av nackparti av enkel skafthålsyxa mot botten av ploglagret.
S57	5	6×1,7 m stort (ÖNÖ–VSV) 0,25 m djupt. Torv/ploglager 0,2 m tjockt, sen styv lera. Markfast block centralt i schaktet, ca 1 m stort.	Fynd av sentida järn, tegel och glas.
S58	5	6×1,7 m stort (N–S) 0,25 m djupt. Torv/ploglager 0,2 m tjockt, sen styv lera i S och siltig/sandig morän bemängd med grus och småsten, samt en 0,5 m stor sten.	
S59	5	3×2 m stort (N S) 0,2 m djupt. Torv/mylla 0,2 m tjockt, sen hård silt med enstaka stenar upp till 0,4 m stora.	Skräp påträffades i N schaktkanten.
S60	5	2,2×1,7 m stort (Ö–V) 0,15 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig morän med rikligt med sten upp 0,1 m stora, därunder håll, dock ej i NÖ delen.	
S61	7	2,2×1,7 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med sten upp till 0,3 m stora.	
S62	7	2,2×1,7 m stort (SSV–NNÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen blekjord 0,05 m tjockt, därunder sand med enstaka stenar upp till 0,1 m stora.	
S63	7	2,2×1,7 m stort (NNÖ–SSV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen blekjord 0,01 m tjockt, därunder rödaktig morän med rikligt med sten upp till 0,4 m stora.	
S64	7	2,2×1,7 m stort (N–S) 0,2–0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen blekjord 0,05 m tjockt, därunder sandig morän med måttligt med upp till 0,2 m stora stenar.	
S65	7	2,2×1,7 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen blekjord 0,05 m tjockt, därunder sandig morän med måttligt med upp till 0,3 m stora stenar.	
S66	7	2,2×1,7 m (NNÖ–SSV) 0,2. T 0,1 sen siltig morän med rikligt m sten upp till 0,7 m stora, vanligen upp till 0,3 m stora.	
S67	7	3×1,5 m stort (N–S) 0,2 m djupt. Torv 0,15 m tjockt, sen siltig morän med rikligt med sten upp till 0,5 m stora.	Skräp i centrala/Ö delen av schaktet.
S68	7	3×1,7 m stort (VSV–ÖNÖ) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig morän med rikligt med sten upp till 0,3 m stora.	
S69	7	3×1,5 m stort (NÖ–SV) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med rikligt med grus och sten upp till 0,3 m stora.	
S70	7	2,5×1,7 m stort (VSV–ÖNÖ) 0,35 m djupt. Torv 0,2–0,35 m tjockt, sen silt.	Skräpgrop i N delen.
S71	7	2,5×1,5 m stort (NÖ–SV) 0,3 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen siltig/sandig morän med måttligt med sten upp till 0,3 m stora.	
S72	7	2,5×2 m stort (Ö–V) 0,2 m djupt. Torv 0,1 m tjockt, sen sandig morän med måttligt med upp till 0,4 m stora stenar.	
S73	7	1,5×1 m stort (N–S) 0,2 m djupt. Torv/mylla 0,1 m tjockt, sen silt med enstaka stenar upp till 0,15 m stora.	
S74	7	2×1,5 m stort (VSV–ÖNÖ) 0,25 m djupt. Torv/mylla 0,1 m tjockt, sen siltig morän med måttligt med upp till 0,3 m stora stenar.	

Bilaga 3. Fyndtabell

Fynd nr	Objekt nr	Schaktnr	Typ	Vikt i gram
1	14	52	Brända djurbenben.	90,0
2	15	56	Nackparti av enkel skafthålsyxa av bergart (diabas). Föremålet är sprucket i två fragment. Längd 5,7 cm, bredd 5,2 cm, tjocklek 5,6 cm. Skafthål 1,9 cm i diameter. Längd nacke- skafthål 4 cm. Delvis slipad på alla sidor utom brottytorna.	232,7

Bilaga 4. Beskrivning av tjärdalarna, objekt 9 och 10

Av Svante Forenius, Arkeologerna

Objekt 9, Tjärdal

Belägen i norrsluttande moränbacke.

Grop 2,5 N-S, 2,0 m Ö-V i nivå med omgivande mark. Djup ca 0,3 m före undersökning. Centralt genom gropen grävdes ett smalt schakt, ca 0,3 m brett (drygt en spadbredd) i Ö-V riktning. Gropen hade sluttande kanter. Botten låg ca 0,6 m under omgivande mark. I gropens botten fanns 0,08–0,15 m stora stenar.

Knappt 1 m bred svagt antydd vall, ca 0,1 m hög, öster om gropen.

På grund av växtlighet kunde ingen tydlig ränna från gropen iakttas.

Objekt 10, Tjärdal

Belägen i norrsluttande moränbacke.

Gropen 2×2 m i ytan. Djup ca 0,4 m före undersökning. Centralt genom gropen grävdes ett smalt schakt, ca 0,3 m brett (drygt en spadbredd) i Ö-V riktning. Gropen hade sluttande kanter. Något brantare sluttande i mittendelen. Gropens botten ca 0,7 m under omgivande mark. Botten låg ca 0,7 m under omgivande mark. I gropens nedre del fanns en 0,15 m bred sten som stack upp ca 0,20 m över gropens botten. Troligen har stenen hamnat i gropen sekundärt.

Ingen tydlig vall, men möjligen uppkastade massor i svag förhöjning från gropens och ca 1,5 m mot öster.

Cirka 4,6 m längre ned i sluttningen norr om den stora gropen fanns en mindre grop, 0,45 m i diameter och ca 0,12 m djup. Troligen plats för uppsamlingskärl.

En svag antydning till ränna fanns i sluttningen mellan den större och den mindre gropen. På den norra respektive södra sidan om den mindre gropen låg en sten. Möjligen kan någon av dessa ha stöttat upp en träränna.

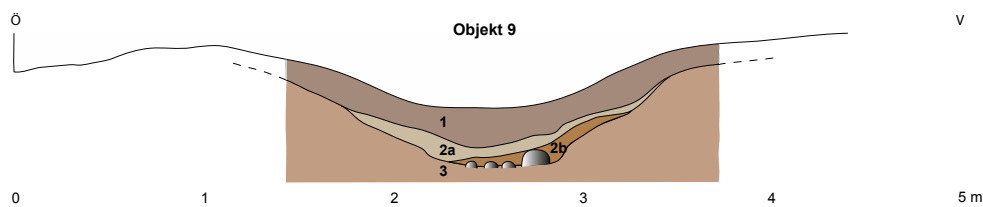
Figur 7. Tjärdalen objekt 9 med utredningsschakt tvärs över. Foto: Wivianne Bondesson.

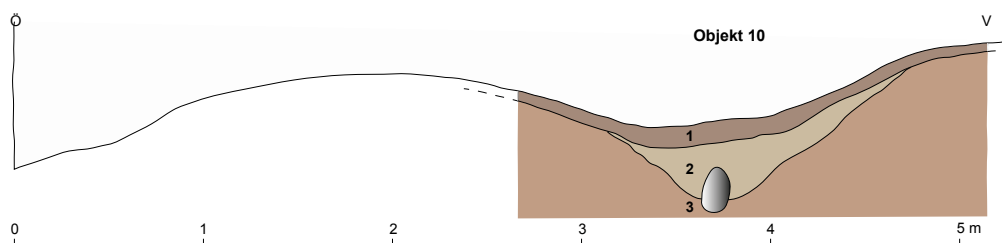
Figur 8. Tjärdalen objekt 10 med utredningsschakt tvärs över. Foto: Svante Forenius.

Lagerbeskrivning, objekt 9

1. Växthorisont + gråbrun humus.
- 2a. Grå humus med någon inblandning av morän. Enstaka små träkolsbitar, främst i nedre delen.
- 2b. Som 2a, men något mörkare. Något större koncentration av små tåkolsbitar, främst i nedre delen.
3. Morän

Lagerbeskrivning, objekt 10

1. Växthorisont + gråbrun humus.
2. Grå humus med någon inblandning av morän. Enstaka små träkolsbitar, främst i nedre delen.
3. Morän.

Figur 9. Sektioner genom objekt 9 och 10. Skala 1:40.

Bilaga 5. Vedartsanalys

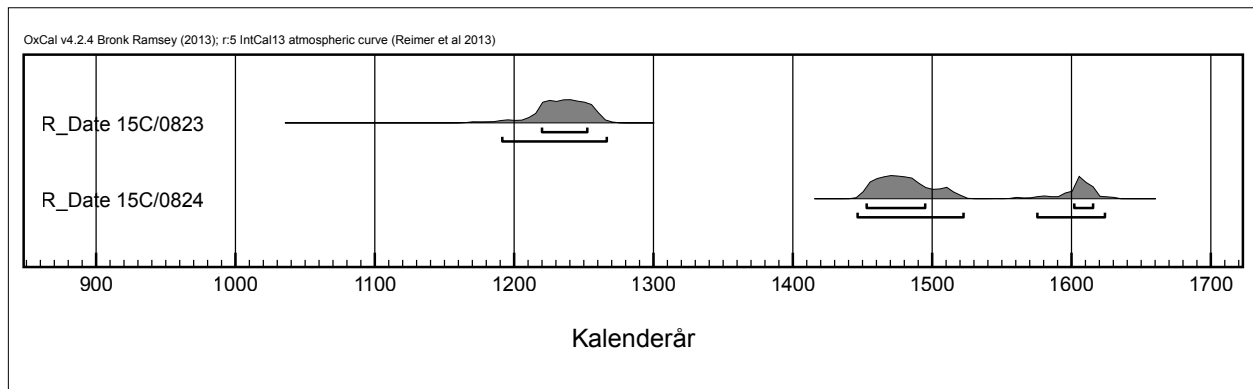
Av Ulf Strucke, Arkeologerna

Analysid:	12601		
Anläggning:	Objekt 10, Tjärdal	Provnr:	
Vikt (g):	0,5	Analyserad vikt (g):	0,5
Fragment:	4	Analyserat antal:	4
Art:	Gran	Antal:	4
Material:	Träkol		
Kommentar:	Kvist, möjligen innesluten i stam. Kraftig beläggning av tjära även inne i cellstrukturen		
Analysid:	12602		
Anläggning:	Objekt 9, Tjärdal	Provnr:	
Vikt (g):	2,6	Analyserad vikt (g):	2,6
Fragment:	8	Analyserat antal:	8
Art:	Tall	Antal:	8
Material:	Träkol		
Kommentar:	Ytterst lättfragmenterad ytved av ung stam.		

Bilaga 6. ^{14}C -datering

Av International Chemical Analysis Inc., Miami

Lab.nr	Anl.typ	Prov nr	Vedart	^{14}C -ålder BP	Kalibrerad ålder 1 σ	Kalibrerad ålder 2 σ
15C/0823	Tjärdal	Objekt 10	Gran	810 ± 20	1220–1250 AD	1190–1265 AD
15C/0824	Tjärdal	Objekt 9	Tall	390 ± 20	1455–1615 AD	1445–1625 AD

Figurförteckning

1. Läget för utredningsområdena markerade på utdrag ur Terrängkartan. Skala 1:50 000 _____	4
2. Utredningsområdet Rosenhill Källbrink samt Glömsta Rosenhill, östra delen, med resultat markerat på utdrag ur digitala Fastighetskartan. Skala 1:4 000. _____	6
3. Utredningsområdet Glömsta Rosenhill, västra delen, med resultat markerat på utdrag ur digitala Fastighetskartan. Skala 1:4 000. _____	7
4. Utredningsområdet Rosenhill Källbrink samt Glömsta Rosenhill, östra delen, med samtliga objekt markerade på utdrag ur digitala Fastighetskartan. Skala 1:4 000. _____	9
5. Utredningsområdet Glömsta Rosenhill , västra delen, med samtliga objekt markerade på utdrag ur digitala Fastighetskartan.gdb. Skala 1:4 000. _____	10
6. Den halva enkla skafthålsyxan (F2) fotograferad ur fyra vinklar (ej i skala), objekt 15. Foto. _____	13
7. Tjärdalen objekt 9 med utredningsschakt tvärs över. Foto. _____	20
8. Tjärdalen objekt 10 med utredningsschakt tvärs över. Foto. _____	20
9. Sektioner genom objekt 9 och 10. Skala 1:40. _____	21

Tjärdalar och fyndplats i Rosenhill Källbrink och Glömsta Rosenhill

Efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län har Arkeologerna, Statens historiska museer (f.d. Arkeologiska uppdragsverksamheten vid Riksantikvarieämbetet) genomfört en arkeologisk utredning, etapp 2, inom två områden i Huddinge. Vid utredningens etapp 1 registrerades fyra övriga kulturhistoriska lämningar från sen tid samt nio utredningsobjekt, i detta fall boplatslägen, d.v.s. platser utan synliga lämningar ovan mark men där terrängläget indikerar att det kan finnas boplatslämningar under markytan. Utredningsobjektens status har fastställts vid etapp 2, utredningsgrävning. De övriga kulturhistoriska lämningar utgjordes av en husgrund efter ett uthus, ett stenbrott och två tjärdalar. De två tjärdalarna har även de utredningsgrävts för att se konstruktion och ta kolprov för datering. Vidare besiktigades den tidigare registrerade lämningen Huddinge 158:1 vid den första etappen

Arkeologerna

Statens historiska museer